

Signalizácia v ochrane rastlín – 11/2020

Stonkové krytonosy na repke

Mierna zima a vysoké denné teploty sú priaznivé pre prelet krytonosov na porasty repky ozimnej. V 11. týždni som zaznamenala prelet krytonosa štvorzubého. S ošetrením treba počkať na nálet krytonosa repkového a na ustálenie teplôt nad 12°C, ako je predpoveď na 12. týždeň. Neošetrujte pokiaľ sú nočné mrazy.

Krytonos štvorzubý (*Ceutorhynchus quadridens*) je menší ako repkový, 2,5 - 3,5 mm, na krovkách pri štítke má bielu škvrnu. Larvy dorastajú do 4 - 5 mm. Hoci sa uvádza, že na porasty nalieta neskôr ako krytonos repkový, pri teplotách 12 - 14°C, tento rok naletel ako prvý. Jeho škodlivosť je menšia, samičky kladú vajíčka do listových stopiek alebo okolia žiliek listov. Larvy sa živia v strednej žilke listu, listovej stopke a neskôr v byliach. Rastliny sú oslabené.

Krytonos repkový (*Ceutorhynchus napi*) nalieta do porastov pri teplotách 10-12°C, zatiaľ sa neobjavil. Kritické číslo 1 ks na 40 rastlín je pre krytonosa repkového, pre krytonosa štvorzubého je kritické číslo 4-6 chrobákov za 3 dni v Mórickeho miske alebo 2 chrobáky priemerne za 3 dni na jeden lepový pás. Chrobáky po prelete do porastov repky ešte asi dva týždne žerú a pária sa, potom začnú samičky klásť vajíčka. Na ošetrovanie teda zostáva pomerne dlhé obdobie, netreba sa unáhliť, radšej vyčkať na dosiahnutie kritického čísla. Pripomínam, že krytonos repkový je väčší, imága dosahujú veľkosť 3-4 mm. Po naletení na porast, počas úživného žeru, vyžierajú imága do listov a stoniek malé otvory a následne kladú samičky vajíčka do hornej časti stoniek. Vyliahnuté larvy vyžierajú stržeň stonky smerom dolu. Vyvinuté larvy veľkosti 6-8 mm, opúšťajú stonku nad zemou a kuklia sa v pôde. Oslabené stonky sa lámu.

Tento rok končí autorizácia prípravkom s účinnou látkou chlorpyrifos a chlorpyrifos-methyl, ktoré ešte stihnete použiť na jarné ošetrovanie repky do 16.4.2020. Čisté organofosfáty sú chlorpyrifos **Insodex 480 EC** (1x) a **Pyrifos 480 EC** (1x). Povolené sú len proti krytonosovi repkovému. Účinná látka chlorpyrifos patrí medzi organofosfáty. Chlorpyrifos pôsobí prostredníctvom inhibície acetylcholinesterázy (AchE), čo vedie k narušeniu prenosov impulzov v nervovom systéme, a následne k rýchlemu úhynu cieľového hmyzu. Je nesystematický organofosfátový insekticíd a účinkuje predovšetkým kontaktným spôsobom, v tráviacom ústrojenstve a v respiračnom systéme.

Prípravky s kombinovaným účinkom pyretroidu a organofosfátu sú cypermethrin+chlorpyrifos **Nurelle D** (1-2 aplikácie), cypermethrin+chlorpyrifos-metyl **Nurelle** (1x) a beta-cyfluthrin+chlorpyrifos **Pyrinex Supreme** (1x), Prípravky obsahujú dve účinné látky s rôznym mechanizmom účinku. Takáto kombinácia oddiaľuje vznik rezistencie škodcov. Pre včely sú zaradené ako Vč1 – jedovaté a ich použitie na kvitnúce porasty, aj keď tam kvitnú len buriny navštevované včelami, je zakázané aj v prípade, že včely nelietajú !

Veľkú skupinu insekticídov tvoria pyretroidy. Na zabránenie vzniku rezistencie pyretroidy neaplikujte viac ako 2x za sebou počas sezóny ! Pyretroidy sú etofenprox **Trebon 30 EC** (max.1x za vegetáciu), beta-cyfluthrin **Bulldock 25 EC** (3x), deltamethrin **Decis Forte** (3x), **Decis EW 50** (2x) alebo **Delta EW 50**, **Decis Protech** (2x), **Delcaps 050 CS** a **Deltop 050 CS** (1x len krytonos štvorzubý, Sparviero (1x), **Poleci**, **Decision**, **Desha 2,5 EC** alebo **Dinastia Forte** (3x) , dopoužívať môžete aj **Deltop 050 CS**. Pyretroidy s účinnou látkou cypermethrin sú **Sweep** (2x), **Cyperkill Max** (2x), **Rafan Max** (2x), **Cythrín Max** (2x) a **Supersect Max** (2x). Ďalšie pyretroidy sú lambda-cyhalothrin **Karate Zeon 5 CS** alebo **Kaiso Sorbie** (1x), **Sparviero** (2x len krytonos štvorzubý), zeta-cypermethrin **Fury 10 EW**

(1-2x) a gamma-cyhalothrin **Nexide** (2x) alebo **Rapid** (2x), alpha-cypermethrin **Vaztak 10 EC**, **Eribea** (semenné porasty max. 2x, len do BBCH 57) a **Vaztak Active**. Pyretroidy sú kontaktné prípravky a aj keď sú zaradené ako Vč3 – prípravok pre včely s prijateľným rizikom pri dodržaní dávky a koncentrácie, platí zásada: **Aplikujte v mimoletovom čase včiel, najlepšie neskoro večer !**

Prípravok s kombinovaným účinkom pyretroidu a neonikotinoиду je deltamethrin+thiacloprid **Proteus 110 OD** (2x).

Medzi bioracionálne prípravky na báze neonikotinoídov thiacloprid **Bariard** (3x) alebo **Biscaya 240 OD** (2x), **Calypso 480 SC** (2x), **Ecail Ultra** (2x), acetamiprid **Mospilan 20 SP** (1x), **Yoroi** (1x), **Gazelle** (1x) a **Carnadine**. Acetamiprid je systémový insekticíd, ktorý pôsobí ako neurotoxikant (blokáda nikotínového ACh receptoru v postsynaptickej membráne). Účinná látka thiacloprid patrí do skupiny chloronicotinylov. Pôsobí ako kontaktný a požerový jed, má systémový účinok spočívajúci v narušení prenosu impulzov vo vnútri nervového systému hmyzu. Mechanizmus je podobný ako u acetylcholinesterázy, avšak thiacloprid je pomaly aktivovaný. Jeho trvalé pôsobenie vedie k celkovej disfunkcii nervového systému a následne k usmrteniu. Prípravok je účinný predovšetkým proti cicavému hmyzu, ale tiež i proti žravým škodcom. Rastlinami je veľmi dobre znášaný.

V Topoľčanoch, 10.3.2020

Ing. Alena Škuciová
ÚKSÚP – OKOR Topoľčany